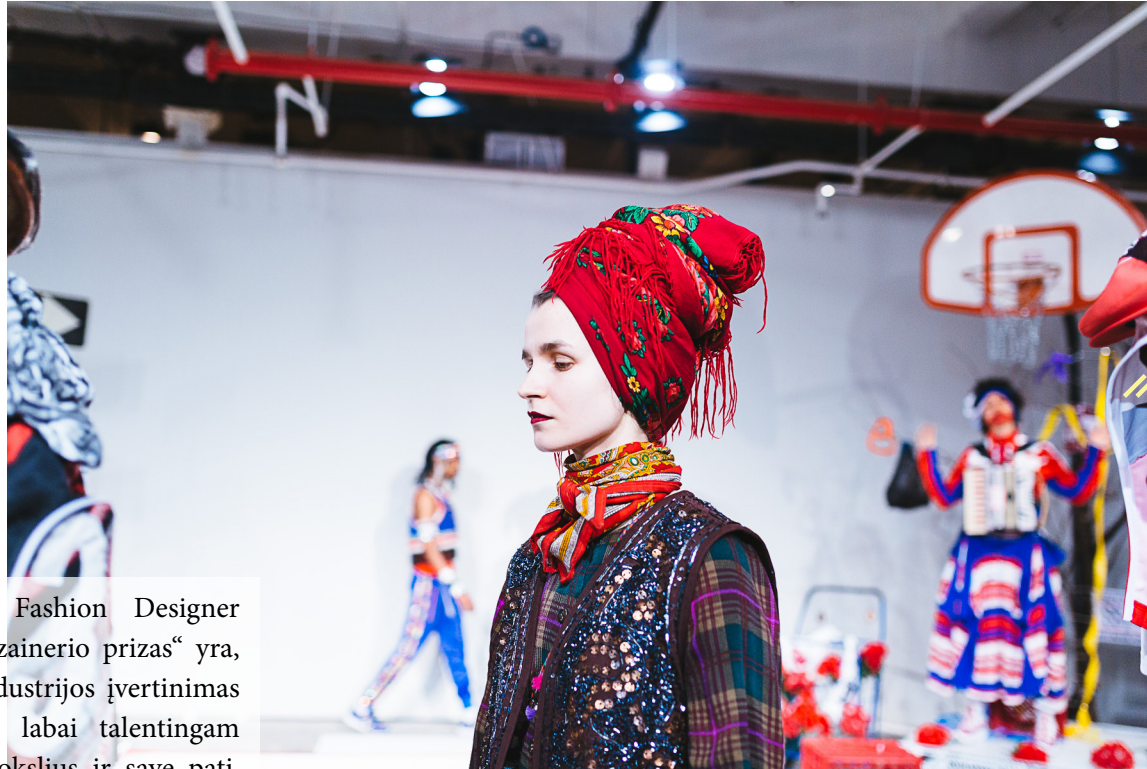

INTERVIU SU LVMH FINALISTE MARIA KAZAKOVA „JAHNKOY“

Autorė – Liucija Adomaitė

Nuotraukos – Alexander McMichael

Prestižinis LVMH „Young Fashion Designer Prize“ arba „Jaunojo mados dizainerio prizas“ yra, ko gero, svarbiausias mados industrijos įvertinimas jaunam, dar nežinomam, bet labai talentingam kūrėjui, pranokusiam bendramokslis ir save patį. 2013 metais įkurtas megakompanijos, sudarytos iš dviejų garsių vardų – *Louis Vuitton* ir *Moët Hennessy*, prizas suteikia laimėtojams pripažinimą, dvylikos mėnesių personalizuotą techninę pagalbą ir 300 000 eurų paramą, skirtą naujo prekės ženklo kūrimui ir vystymui. Komisijoje matyti gerai pažįstamos pavardės: maestro *Karl Lagerfeld* – „Chanel“ ir „Fendi“ mados namų kūrybos vadovas, *Riccardo Tisci* – „Givenchy“ kūrybos vadovas, *Nicolas Ghesquière* – „Louis Vuitton“ kūrybos vadovas, *Maria Grazia Chiuri* – „Dior“ mados namų vyriausioji dizainerė, *Marc Jacobs* ir kiti. Iš 1200 norinčiųjų, šiais metais į finalą pateko tik aštuoni. Viena iš šių laimingųjų „Jahnkoy“ dizainerė *Maria Kazakova*.

Iš karto suprantu, kad mados sąvoka jai nėra tik drabužių dizainas. Jos mintyse mada yra mūsų pasaulio išraiška, kurioje susipina protėvių palikimas, senovės kultūros, autentikos išsaugojimo klausimai, globali drabužių tvarumo problema, priešnuodžiai masinei produkcijai, žmogaus individualumo paieškos ir net ateities pranašystės. „Jahnkoy“ – žodis, nurodantis dvasinę vietą, skelbia apie visuotinį prabudimą, komfortiškos stagnacijos pabaigą. Dar kartą įsitikinu, kad perspektyviausi mados kūrėjai yra revoliucionieriai, o *Maria Kazakova* yra revoliucijos gyvsidabris.

„Jahnkoy“ išvertus iš Krymo totorių kalbos reiškia *naują dvasios kaimelį. Iš kur ši dvasinė kryptis tavo kūryboje ir kaip ji atsiskleidžia?*

Tai ateina iš vidaus. Nauja dvasia pasireiškia pasaulyje per kūrybą ir mes visi ją turime savo kūnuose. Ši dvasia auga, ji auga su *kaimeliu*, su tavo paties aplinka. Jei esi pakankamai atidus, gali šį procesą stebėti ir augti kartu su juo. Mano gyvenimas yra vienas didelis mokymosi procesas. Ši dvasinė kelionė atspindi visuose dalykuose, *vaizduose*, kuriuos aš renku, žmonėse, su kuriais kalbu, muzikoje, kurios klausau, drabužiuose, kuriuos dėviu, maiste, kurį valgau, mintyse, apie kurias galvoju, ir svarbiausia, kūrinuose, kurie yra viso šio proceso rezultatas.

Esi gimusi Sibire. Papasakok apie savo vaikystę. Ar tai daro įtaką tavo dabatinei kūrybai?

Daug laiko praleisdavau kaime, ten, kur gamta, mūsų Žemė, tyla ir natūralus ritmas buvo mano pagrindiniai mokytojai. Jie išmokė mane gerbti žemę ir gyvenimą. Mokiausi iš vyresniųjų, kurie buvo tarsį durys į mano pažinimą. Stebėdama savo šeimą bendraujant, auginant maisto produktus, dirbant gamtoje, statant namą, žvejojant, kuriant save ir savo gyvenimą, aš daug išmokau. Kai buvome vaikai, daugiausiai laiko praleisdavome ištisas valandas bėgiodami lauke, kopdami į medžius, plaukiodami ežere, vaikščiodami basomis, piešdami peizažus. Vakarus praleisdavome prie laužo, stebėdami žvaigždes, svajodami, apmąstydami praėjusią dieną. Taip aš užaugau.

Tavo kurtų drabužių dizainuose juntama stipri kultūrinė laisvė, kolekcijų įvaizdžiuose matyti absoliutus multikultūrinis integralumas, drabužių sudarančiuose sudėtinuose elementuose – formose, raštuose, kirpimuose – ryški skirtingų etninių grupių palikimo įtaka. Kas tai nulėmė?

Kasdienybė. Žmonės yra tarpusavyje susiję, mes nuolat keičiamės ir dalijamės informacija. Remdamiesi savo skirtingais paveldais, aplinkomis, prisiminimais ir patirtimis mes kuriame naujas kultūras. Tikrovė, anksčiau ar vėliau, išnyra į paviršių ir atskleidžia savo užslėptą prigimtį. Pirmąkart išmintis primena apie save per kiekvieną iš mūsų. Nauja karta prisimena, iš kur ji yra kilusi. Aš pati augdama sutikau daugybę skirtingų žmonių, patyriau skirtingų kultūrų įtaką. Senujų kartų išmintis ir mokymas suformavo mano viziją apie tam tikrą gyvenimo būdą. „Jahnkoy“ žinutė yra tokia pati, kokia žmonės tikėjo prieš daugelį metų. Mūsų užduotis yra tobulėti, atrasti, kurti ant tų pamatų, kurie jau buvo mums pakloti, atlikti savo pareigą, kad ateities kartos turėtų mūsų palikimą, kurį lygiai taip pat galėtų pritaikyti sau. Pasipriešinti. Atminti. Perrašyti. Atkurti.

Prieš tapdama dizainere studijavai ekonomiką Novosibirsko valstybiniame universitete. Kaip šovė mintis *ateiti į madą*?

Aš visada žinojau, kad anksčiau ar vėliau kursiu drabužius, tačiau tuo metu Sibire neturėjome nė vienos drabužių dizaino mokyklos ar universiteto. Mano lūžio taškas buvo tada, kai atvykau į San Franciską trims mėnesiams su programa „Dirbk ir Keliauk“. Kai grįžau į Sibirą, supratau, kad atėjo laikas judėti tolyn.

Vėliau studijavai elitinėse „Central Saint Martins“ ir „Parsons School of Design“ mados mokyklose. Kuo šis etapas tau buvo ypatingas ir ko ten išmokai?

Metus praleidau „Central Saint Martins“ ir tai buvo be galo intensyvus ir svarbus laikas. Įgijau drabužių dizaino įgūdžių, įsikvėpiau idėjų iš savo mokytojo *David Kappo*. Stengiausi labai rimtai priimti kiekvieną, net ir žiauriausią kritiką. Tuo metu pakeičiau profilį ir pradėjau kurti tik vyriškus drabužius. Tuo tarpu „Parsons School of Design“ ir Niujorkas yra savaime radikalios vietos žemėje. Čia sužinojau apie socialinį diskursą madoje ir ėmiau ieškoti savęs kaip kūrėjos toje aplinkoje. Mano kurso mokytoja *Shelley Fox* liepė giliai raustis ir klaidžioti po savo tapatybę tam, kad surastum atsakymą į klausimą „kodėl pasauliui reikia dar vieno dizainerio?“. Nežmoniški tyrinėjimo ir kritiško mąstymo krūviai privedė prie netikėtų atradimų. Aš pagaliau suvokiau save ir atradau būdą, kaip mano kūrybos praktika gali veikti ir kuo ji gali apsitarnauti pasauliui.

Jaučiu, jog turi ypatingą ryšį su milžinišku Niujorko miestu. Ar gali jį apibūdinti?

Manau, bet galiu kalbėti tik apie dabartinį momentą ir savo subjektyvią realybę, kad Niujorkas yra varomas aukštų energetinių krūvių. Čia susitikau begalę ypatingų žmonių ir sulaukiau neįtikėtino palaikymo, todėl jaučiu, jog šis miestas atvėrė man akis visomis prasmėmis.

„Jahnkoy“ 2017 metų rudens-žiemos kolekcija pavadinimu „The Displaced“ išduoda parazitiską pasaulinės mados industrijos veidą. Liūdniausia, kad taip užauginta visuomenė atmeta pasaulinį kultūros paveldą vardan to, kad galėtų patenkinti save gamybiniu pertekliumi, ramiai užmigti dirbtinai sukurtame gerbūvyje. Atrodo, kad peržengėme net branduolinio konsumerizmo ribą. Šiame kontekste tavo kolekciją „The Displaced“ galime laikyti paskutiniu mohikanu mados industrijoje.

Taip ir yra. „The Displaced“ pasakoja apie etninio drabužio ir dizaino elementų, ateinančių iš skirtingų kultūrinių ištakų, išnykimą. Kolekcija parodo pasekmes, kylančias dėl greitosios mados bumo. Pagrindinį dėmesį skyriau Afrikai ir vakarietišku rūbų akumuliacijos problemai šiame žemyne. Tai griaua amatus, tradicijas, kultūrą, iškreipia istoriją. Apjungdama istorinę realybę su kasdienine realybe, keliu klausimus apie dabartinę mados industrijos būklę, jos reikšmę ir paskirtį.

Iš tiesų atrodo, kad ši industrijos žaizda opėja kasdien. Pastaruoju metu problema tapo tokia jautri, kad girdėjome daug pažadų iš didžiųjų prekės ženklų be jokių apčiuopiamų rezultatų...

Tai paskutinis šauksmas visai mados industrijai. Mano tikslas – atkreipti kiekvieno žmogaus dėmesį į tai, kokius sprendimus jie priima kasdien. Siekiu parodyti, iš kur atsiranda tie gaminiai, kuriuos žmonės perka užsimerkę. Noriu atskleisti, kaip jų pasirinkimas prisideda prie visuotinės amatų destrukcijos, kaip taršą lemia mūsų nenumaldomas vartojimas, kokie iškreipti mūsų grožio standartai ir kaip bjauriai mes išnaudojame gyvybę, tiek žmogišką, tiek gamtinę, vardan masinės, perteklinės, niekam nebereikalingos produkcijos. Aš tikiu, kad pirkėjas yra tas, kuris gali tai pakeisti priimdamas sąmoningus sprendimus apie tai, kaip, kam ir kur išleisti savo pinigus. Mes privalome suprasti, kad mūsų pasirinkimai tiesiogiai susiję su kiekviena diena. Tol, kol pirkėjas nebus tinkamai išsilavinęs, niekas nepasikeis.

Ar tiki mados svarba globaliuose politiniuose debatuose?

Menas yra išraiška to, kas mes esame, ir norint padaryti įtaką, mes visi turime būti aktyvūs, budrūs ir suprantantys, kas vyksta aplink. Ieškoti ir siekti tam, kad padėtume pasauliui. Menas turi mus mokyti užduoti ir atsakyti į klausimą. Mano kūryba yra meno forma, kuri tik atsiskleidžia per drabužį, nes iš tikrųjų ji sudaryta iš begalės gilių apmąstymų, atradimų, tyrimų procesų. Drabužis nėra tik audinys. Drabužis yra kalba, per kurią menas, mada ir žmogus gali augti ir klestėti.

Neįmanoma nepastebėti, kad „The Displaced“ modeliai atrodo kaip kiekiausi vaikinai rajone. Ar atrankoje dalyvavo ir profesionalūs modeliai?

Visi mano modeliai yra labai kūrybiški, talentingi ir įkvepiantys žmonės. Kiekvienas iš jų turi individualią asmenybę. Tu teisi, jie tikrai yra kiekiausi bičai rajone, jie yra Liūtai!

„The Displaced“ projekto metu bendradarbiavai su „Puma“, „Samsung“, „Swarovski“. Per drabužį pasaulinės megakompanijos susijungė su artizanišku amatu, tai bent draugystė. Juk tai ir yra vienas iš sprendimo būdų tvarumo ir kultūrinio palikimo problemose, kuris galėtų būti pritaikomas tiek aukštojoje, tiek gatvės madoje.

Aš taip manau. Po baigiamosios kolekcijos pristatymo universitete, gavau paramą iš „Kering“, „Puma“, „Swarovski“ tam, kad sukurčiau naują kūrinį, kuris pasiūlytų būdą, kaip apjungti šiuolaikines pažangiąsias technologijas, gatvės aprangą ir tradicinius amatus. Mano užduotis buvo sukurti produktą, kuris puoselėtų rankų darbą ir smulkias tradicijas, tačiau būtų patrauklus tiek aukštajai, tiek gatvės madai. Tikiu, kad būtent tokios kolaboracijos yra mados ateitis. Štai „Samsung“ yra CFDA („Council of Fashion Designers“) rėmėjai ir remia jaunos dizainerius bei jų projektus, nagrinėjančius technologinių inovacijų integraciją į dizaino praktiką.

Papasakok apie techninę savo kūrybos pusę. Žinau, kad naudoji ready-made (liet. jau pagamintas) medžiagas. Ką tau reiškia toks kūrybinio perdirbimo procesas? Ar yra atsiranda kokių iššūkių?

Vietoj to, kad pirkčiau naują medžiagą, gaminčiau iškarpas ir visa tai, kas būtų tik naujai pagamintos atliekos, kolekciją konstruoju iš jau nešiotos, *second-hand* sportinės aprangos ir kitų masinio vartojimo produktų, kuriuos perdarau, sukerpu iš naujo, perkonstruoju, sujungiu į koliažą ir pakartotinai panaudoju, tik šįkart jie turi kitą tikslą. Tokiu būdu noriu atkurti protėvių prisiminimus, sukurti naują kontekstą *second-hand* rūbams ir atgaivinti tradicinius drabužius šiuolaikinės mados rėmuose. Dažniausiai naują rūbą kuriu iš skirtingų audinio dalių tiesiai ant kūno. Maloniausia darbo dalis – klosčių konstravimas, kurio metu gimsta nauji, netikėti siluetai. Tačiau tokius drabužio modelius labai sudėtinga išskleisti. Kartais, siekiant išgauti tam tikrą formą ir tinkamai ją sudėti, procesas labai užtrunka. Dauguma drabužių modelių yra labai painūs ir reikalauja daug atidaus darbo su konstrukcija. Vėliau jie pagražinami „Swarovski“ kristalais, karoliukais, siuvinėjimais.

„Drabužis nėra tik audinys“

Būtent todėl tavo kūriniai dažnai interpretuojami kaip tekstilės menas. Akivaizdu, kad, būdama drabužių dizainere, rūbą matai daug platesniame kontekste nei būdinga dizaineriams.

Visa kolekcija gimė iš tekstilės mėginių gabaliukų. Kolekcijoje susipynė kasdieninė apranga, rasti objektai, perdirbtos ir apdirbtos medžiagos, delikatūs siuvinėjimai, išausti raštai, išnerti ornamentai. Iš esmės ši kolekcija yra koliažas, kuriame sugretinau istorinius faktus, amatus, masinę kultūrą, kasdienes medžiagas, simbolius, tekstus ir vaizdus. Taip meno kūrinys gali kažką pasakyti, nešti žinią ir papasakoti istoriją, ne tik apie tekstilės meną, bet ir apie kūrinį kaip nepriklausomą dalyką.

Kokia yra asmenybė, kuriai skirta ši kolekcija?

Jie yra lyderiai.

Kokia, tavo nuomone, yra mados ekosistemos ateitis?

Norėčiau, kad ji būtų labiau lokali, orientuota į vietos kultūrinę įvairovę ir vertybes, jungiančias mus aplink žemės rutulį. Aš viliousi, kad mes pagaliau pradėsime vertinti ne kiekybę, o kokybę. Norėčiau matyti žmones, atrandančius savo unikalumą.

Tavo asmeninis stilius išduoda, kad esi gyva, vaikštanti ir kvėpuojanti savo pačios kolekcijos dalis. Žaviuosi tuo, kad čia nėra vietos prekės ženklo fikcijai ar primestam įvaizdžiui, kuris baigiasi tada, kai dizaineris nulipa nuo podiumo nusilenkęs žiūrovų miniai. Toks kūrėjo įvaizdžio imunitetas dažnai prilyginamas ir dizainerio įvaizdžio taisyklei, jo įgimtai kūrėjo teisei išlaikyti atstumą nuo santykių su asmeniniu aprangos pasirinkimu, neva „dizaineris rengiasi juodai, nes jo mintys ir taip užimtos medžiagomis ir spalvomis“.

Mano kūryba yra mano asmenybės ir mano asmeninio stiliaus pratęsimas. Tai atsispindi „Jahnkoy“ estetikoje ir atvirkščiai. Mano visa esmė yra tuose kūrinuose ir mūsų santykis privalo būti tiesioginis. Tarsi aš negalėčiau egzistuoti be savo sukurtų modelių, o jie be manęs.

„Jahnkoy“ tarsi įkūnija urbanistinę šamanizmo formą, kalbančią, mums iš pažiūros nesuprantama, bet gerai mūsų protėviams pažįstama kalba. Šią energiją spinduliuoja kiekvienas tavo drabužio modelis. Niujorko rajono grupuotė pavirsta vieninga gentimi, pasiruošusia nubudimo, žemės ar lietaus šokiui. Ar iš tiesų šią kolekciją galima interpretuoti kaip šiuolaikiniam ritualui ar apeigai miesto džiunglėse skirtą aprangą? Ten, kur lazdele nubrėžtus skritulius smėlyje pakeičia neoniniai grafičiai ant mūrinių sienų.

Mes, nauja karta, nuo pat pradžių buvome atskirti nuo savo ištakų, protėvių sukauptos patirties. Didžioji dalis drabužių, kuriuos nešiojame, yra masinė gamyba, praradusi visą dvasinę ir kultūrinę žmogaus vientisumo esmę. Prireiks dar daug laiko, kol prikelsime seniai užmirštą šventą palikimą. Aš manau, kad dabar yra mūsų didžiojo prisikėlimo metas. Atėjo laikas surinkti visas pabirusias detales, kurias tik galime prisiminti ir atkurti visumą kartu. Mūsų augimas ir dvasinis pabudimas darys įtaką viskam, ką mes darome, jei mes būsime šventi, drabužiai, kuriuos mes siuvame, taps šventi, maistas, kurį gaminame, žodžiai, kuriuos sakome, dainos, kurias dainuojame, ritualai, kuriuos atliekame, šokiai, kuriuos šokame.

Kokia, tavo nuomone, yra mados ekosistemos ateitis?

Norėčiau, kad ji būtų labiau lokali, orientuota į vietos kultūrinę įvairovę ir vertybes, jungiančias mus aplink žemės rutulį. Aš viliousi, kad mes pagaliau pradėsime vertinti ne kiekybę, o kokybę. Norėčiau matyti žmones, atrandančius savo unikalumą.

Esi viena iš aštuonių prestižinio šių metų LVMH „Jaunojo mados dizainerio prizo“ finalisčių. Rekordinio skaičiaus, 1200 pretendentų, susilaukęs konkursas parodo kaip niekad aršią konkurenciją. *Delphine Arnault* ir kiti ekspertai neslėpė nuostabos dėl tokio neįtikėtinai aukšto dalyvių profesionalumo lygio. Kaip jautiesi, kai nuo didžiausio industrijoje jaunojo talento prizo tave skiria vos septynios kėdės?

LVMH prizas suteikė man didelę paramą ir žinomumą. Man labai svarbu būti kažko didesnio dalimi. Jie davė man galimybę ir priemones plėsti savo viziją ir įgyvendinti tai, ką noriu kurti mados industrijoje. Šiame mano gyvenimo etape tai be galo svarbu.

Koks tavo patarimas pradedančiajam dizaineriui?

Būk drąsus. Mąstyk. Žiūrėk į vidų.

Ko galime tikėtis iš „Jahnkoy“ artimoje ir tolimoje ateityje?

Daugiau ugnies.

Reklama

„Björk Digital“ paroda Barselonoje, „Centre de Cultura Contemporània de Barcelona“. Paroda veiks iki rugsėjo 24 dienos.

Aplanky